

Nr 626.

Av herr **Dahlgren m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 170, med förslag till sjömanslag, m. m.*

I proposition nr 170 föreslås ändring av nu gällande sjömanslag. De svenska sjömännen har rätteligen kunnat vänta att ett sådant ändringsförslag skulle stå i överensstämmelse med bestämmelserna i konventionerna nr 70 och 76, som antogs av Internationella arbetsbyråns konferens i Seattle år 1946. Så är emellertid icke fallet. Antages föreliggande förslag oförändrat vore det att frångå vårt lands ställningstagande i Seattle vid konventionernas tillkomst. Det skulle väl också tolkas så att Sverige ej avser att ratificera ens denna reviderade form av konventionerna, då nu föreslagna bestämmelser till sjömanslag ej möjliggör en ratificering utan ytterligare lagändringar.

Vidhållande de principer, som godkändes av seattlekonferensen, men icke beaktats i propositionen, vill vi i det följande beröra några detaljfrågor i föreliggande proposition.

Sjömansyrket är i betydande grad ett ungdomens yrke. Detta bör särskilt ihåggkommas vid utformandet av bestämmelserna i andra kapitlet 10 § och tredje kapitlet 57 §, som avser att ge skydd åt minderåriga så att dessa icke användes i tungt och påfrestande arbete i skeppstjänst. Påståendet, att en minimiålder av 18 år för att få tjänstgöra som eldare eller kollämpare skulle hindra nyrekryteringen till yrket och i synnerhet försvåra befälsutbildningen på grund av minskade möjligheter att erhålla praktisk tjänstgöring, måste närmast betecknas som våldsamt överdrivet. Men om så även vore förhållandet borde det icke medgivas att minderåriga användes till ett så krävande arbete. För den som önskar erforderlig praktisk tjänstgöring för maskinistexamen, finnes före 18 års ålder möjlighet till sådan praktik i det växande antalet oljeeldade ångfartyg och andra yrkesgrupper där praktiktjänst kan göras. Åldersbegränsningen i detta avseende är ett humanitärt krav som icke kan eftergivas utan stor risk för hälsan, och dispensmöjligheter bör vara uteslutna från vad som stadgas i 10 och 57 §§.

I 18 § andra stycket föreslås att sjöman, som är sjuk vid avmönstring, skall ha rätt till lön i högst två månader i utrikes fart och högst en månad till sådan sjöman i inrikes fart, dock icke när han uppbär lön hos annan arbetsgivare. Detta innebär en uppdelning av besättningarna i två kategorier som tidigare icke funnits i sjömanslagen. För en sjöman i inrikes fart betyder denna uppdelning en försämrad ställning jämfört med en sjöman i utrikes fart. I praktiken kommer att uppstå en rad tillfällen då tveksamhet råder om i vilken fart fartyget befinner sig när en sjöman skall avmönstras

på grund av sjukdom. Något förhållande har icke inträffat som motiverar en sådan kategoriklyvning. Bestämmelserna i ovannämnda konvention nr 70 torde ej heller avse, att sjöman i inrikes fart skall undantagas i den nationella lagstiftningen, och i all synnerhet icke där sådan tidigare funnits.

Anmärkningsvärd är bestämmelsen i 27 § första stycket som stadgar, att sjuk eller skadad sjöman skall undersökas av läkare "där sådan undersökning ej framstår såsom uppenbart opåkallad". Genom denna nya formulering överlättes till befälhavaren att bedöma huruvida en anställd sjöman är så sjuk att läkarundersökning är nödvändig eller ej. Departementschefen anför i propositionen "att en i och för sig ursäktlig felbedömning från befälhavarens sida medför allvarliga följder för den enskilde sjömannen". Otvivelaktigt har departementschefen rätt i detta sitt antagande. En befälhavare har att bevaka rederiets intresse, och en enligt hans mening opåkallad läkarundersökning åsamkar rederiet en onödig utgift, medan en för sen eller utebliven läkarundersökning kan för sjömannen betyda livsvarigt men eller för tidig död. På andra områden vidtages åtgärder för att hindra icke läkarutbildade personer att syssla med diagnos och behandlingsföreskrifter för sjuka, där läkare kan anskaffas. En kort sjukvårdskurs i samband med navigationsskolevistelse, som fartygsbefälet deltar uti, bör icke motivera att andra vägar beträdes inom sjöfarten. Där läkaren är tillgänglig för undersökning av en sjuk sjöman, bör icke befälhavaren ges tillfälle till felbedömningar.

Beträffande skadeståndsreglerna i 34 och 37 §§ torde kunna bestridas att hänsyn enbart bör tagas till envars gällande uppsägningstid, eftersom under senare tid, inte minst i antagna konventioner, stor vikt lagts vid att framföra det sociala trygghetsmomentet när anställningen upphört av en eller annan anledning som sjömannen ej själv råder över. En skäligare avvägning synes vara sjömanskommitténs förslag, liksom att skillnaden i lön mellan de olika grupperna må anses som tillräcklig gradering av skadeståndet.

Fjärde kapitlet om disciplinbot må anses alltför avvikande mot erkänd och tillämpad rättspraxis bland landets övriga medborgare. Liknande lagstiftning har ju ej heller ifrågasatts då det gällt andra personalgrupper i samma ställning, exempelvis flyg- och busspersonalen i utlandstrafiken. I praktiken har för övrigt denna lagstiftning visat sig vara ineffektiv för att råda bot mot förseelser av det slag som medelst lagen skulle beivras. Inte minst på grund av godtycklig tillämpning av lagen. De avtalslutande parterna inom sjöfarten har väl också uttalat sin förkastelse över lagen, eftersom de avtalsmässigt kommit överens om att på annat sätt beivra förseelser av detta slag. Av denna anledning hänvisas säkerligen för det mesta bedömandet till den s. k. centrala undersöknings- och bestraffningsnämnden, som genom beslut tidvis eller för alltid avstänger anmälda sjömän från sjömansyrket. Sjömännen har rätt att i juridiskt avseende bli jämställda

med övriga medborgare och icke bli ålagda större straff än vad andra erhåller för samma förseelse.

Föreslagna bestämmelser om att inrätta en nämnd i fartyg måste anses som ett framsteg. När det gäller frågan om sjömans avskedande i utlandet kommer nämndens prövning att vara av särskilt stort värde. Därför kan nämndens uppgifter begränsas utan att dess verksamhets betydelse minskas.

Sverige bör icke framstå som en nation, vars lagstiftande församling avvisar lagstiftning i överensstämmelse med de internationella konventioner som antagits. Vårt sjöfolk har också gjort land och folk så stora tjänster att det vore en gård av rättvisa om en reviderad sjömanslag utformats efter de principer som fastställts i nämnda konventioner.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen beslutar antaga Kungl. Maj:ts förslag till sjömanslag med följande ändringar:

10 §.

I skeppstjänst må icke — — — under aderton år.

Den som icke uppnått — — — i tjänst såsom kollämpare.

18 §.

Lön utgår från — — — eller resan anträdde.

Lönen löper till — — — dock icke när han uppbär lön hos annan arbetsgivare och i intet fall utöver två månader.

Sjöman är ej berättigad — — — räknas månaden till trettio dagar.

20 §.

Sjöman äger fordra — — — samtidigt löpande dragsedlar.

Utan sjömannens samtycke må dragsedelsbeloppet nedsättas allenast i den mån den övriga lönen icke förslår till att täcka sjömannen på grund av tjänsteförhållandet uppkommen fordran, som av sjömannen medgives.

27 §.

Sjöman är pliktig att, — — — skall befälhavaren såvitt möjligt låta honom undersökas av läkare.

Befälhavaren skall sörja för att — — — skall befälhavaren underrätta hans närmaste anhöriga.

34 §.

Avskedas sjöman, utan att skäl som i 32 eller 33 §§ sägs därtill föranlett, är han berättigad att erhålla lön för två månader, så ock fri resa med underhåll till den i avtalet bestämda orten för tjänstens frånträdande eller, där bestämmelsen i 13 § om avtalets upphörande i svensk hamn är tillämplig och han avskedas i utlandet, till hemorten här i riket.

37 §.

Är sjöman antagen för — — — kunskap om förändringen.

Sjöman, som på grund av resans förändring avgår från tjänsten, är berättigad till lön för en månad, så ock fri resa med underhåll till anställningsorten, om tjänsten frånträdes före resans början, men eljest till avmönstringsorten.

53 §.

Egendom, som sjöman vid — — — för sig eller ställer säkerhet.

I den mån egendomen — — — insända försäljningssumman samt inestående lön till kommerskollegium.

Insända medel, som nu sagts, skola användas till understöd åt sjömän och deras anhöriga enligt föreskrifter som Konungen meddelar.

57 §.

Sjöman under sexton år må — — — av minst nio timmar.

Vad nu sagts utgör — — — eller 223 a § sjölagen sägs.

62 och 63 §§.

Båda paragraferna må utgå.

64 §.

Fråga om sjömans avskedande skall prövas av nämnd bestående av befälhavaren såsom ordförande samt två av denne för varje särskilt fall utsedda ledamöter. Nämnden sammankallas av befälhavaren.

Angår saken sjöman, som tillhör — — — — — — — — — — —
— — — av ordföranden och ledamöterna genom deras underskrifter.

Har vad sålunda är föreskrivet om handläggningen av ärende icke iakttagits, är beslut utan verkan.

På begäran äger sjömannen — — — antecknade och av beslutet.

65, 66, 67, 68, 69 och 82 §§.

Paragraferna utgår.

Stockholm den 29 april 1952.

Gunnar Dahlgren.

H. Hagberg.

Erik Karlsson.